

La Vall d'Olzinelles
(Vallès Oriental)

73 a. Coneguem Catalunya

6 d'Octubre 2019

73a Sortida del Cicle “Coneguem Catalunya”

La vall d’Olzinelles

(Vallès Oriental)

6 d’octubre de 2019

HORARI PREVIST

Sortida de la plaça de l’Estació Vilanova i la Geltrú	07.00h
Àrea del Montseny Esmorzar	08.15h
Sortida cap a Sant Celoni	08.45h
Sant Celoni, Can Draper Sortida de l’excursió a peu Inici de la visita a Sant Celoni	09.30h
Can Draper Arribada dels caminaires	13.45h
Dinar, restaurant La Masia (Carretera de Campins)	14.30h
Sortida cap a Vilanova	16.45h
Vilanova i la Geltrú	18.00h

INTRODUCCIÓ

LA VALL D'OLZINELLES (Massís del Montnegre)

La Vall d'Olzinelles constitueix un dels paisatges més bells i entranyables de la serralada del Montnegre. Presenta una orientació ponentina, la seva conca es tributària de la Tordera, té un característic relleu suau, ondulat dels turons i pregon dels fondals, el substrat granític està solcat de petites fondalades o sots que desguassen al torrent d'Olzinelles, amb un cabal discontinu que, en períodes de fort estiatge, arriba pràcticament a assecar-se. Les mitjanes pluviomètriques de les parts més altes de la vall al Mont Llorer (545m) i especialment al turó d'en Vives (759m), són de l'ordre dels 800 litres m². La proximitat del mar provoca notables influències, les marinades redueixen la intensitat del sol a l'estiu i temperen els grans freds a l'hivern.

Tots aquests factors expliquen en part la diversitat que presenta la vegetació i la fauna de la vall en la qual coexisteixen representants de corologies i regions biogeogràfiques ben diverses des del septentrional erable al mediterrani llentiscle per citar dues espècies llenyoses o bé la curiositat de conviure a la mateixa vall un vertebrat de la mediterrània més litoral i seca: la sargantana cuallarga amb un ocell nòrdic com és el pinsà borroner.

Llevat d'algun indret conreat es pot dir que tota la superfície de la vall està coberta de boscos majoritàriament de caràcter mediterrani, si exceptuem les riberes, les rouredes i les castanyedes de les obagues. El caràcter perenne de les fulles dels arbres dominants dóna una uniformitat cromàtica molt peculiar i mediterrània, així mateix provoca una estabilitat tèrmica i lumínica a l'interior dels boscos que es concreta amb una significativa estabilitat estacional, que explicaria, per exemple, el sedentarisme de molts ocells. Interessant, altrament, a nivell de la fauna és l'efecte refugi que aquest tipus d'estructura de paisatge ofereix a moltes espècies antany comunes arreu del país, però que per l'interès cinègic, les modernes i dinàmiques pertorbacions n'han reduït els efectius i en darrer terme s'han refugiat en paisatges forestals.

Els paisatges d'Olzinelles han estat històricament humanitzats, la seva estructura i estat actual són el resultat d'una interacció sostinguda home-paisatge. Arreu posada de manifest de manera tangible: masies, runes, cabanes, fonts, pegueres, parets seques, camins careners, de desembosc, ramaders, de sagraments, de creu, de bast, etc...places carboneres. A cada pas se'n detecta una mostra.

I és aquesta mostra la que avui us volem donar a conèixer per poder-la valorar i estimar.

(Resum extret d'un article de Martí Boada i Joncà, dins *Itineraris didàctics*, en el Butlletí n. 75, març 1991, del Col·legi Oficial de Llicenciats en Filosofia i Lletres i Ciències de Catalunya).

SANT CELONI

És una vila i municipi a l'extrem oriental de la comarca del Vallès Oriental, a la vall mitjana de la Tordera. La vila es configura com a capital de la comarca natural del Baix Montseny, poblada des de molt antic. Històricament ha estat un nucli amb molta activitat, com ho mostren els seus orígens del mercat setmanal, que es remunten al 1157, o el ferrocarril, que hi arribà al 1860.

La ciutat de Sant Celoni rep el nom de la capella que es va construir cap al segle XI al peu del camí ral. Sant Celoni és la traducció del llatí *Sanctum Celedonium* i *Sancti Celedonii*. A través dels segles el nom ha tingut moltes grafies: Sancti Celidonia, Sant Celdonij, Sant Celdoni, Sent Salony, Sanseloni, Sant Celoni.

Sant Celoni, amb el Montseny al fons

El terme municipal de Sant Celoni comprèn el nucli urbà, el més poblat (17.076 habitants, 2012), al seu extrem occidental, i una colla de nuclis més o menys dispersos. **El nucli de Pertegàs** (260 habitants) és a tocar del nucli urbà, del qual el separa la carretera d'entrada a Sant Celoni que enllaça amb la C-35 pel costat est (Porta de Llevant). Actualment es considera un barri més del nucli urbà. Malgrat que ara ocupa una situació perifèrica, tanmateix, prop dels seus límits hi ha **l'església de Sant Martí de Pertegàs**, nucli originari de la vila. La resta de nuclis es troben més dispersos, escampats dins el parc natural del Montnegre, i amb una població més reduïda.

Olzinelles és una entitat de població al sud del terme municipal de Sant Celoni. Al cens de 2007 s'hi comptabilitzaven 35 habitants. Fins al 1930 va tenir un terme municipal propi amb Vilardell. Es troba al límit amb el municipi de Vallgorguina, a l'extrem nord-occidental del massís del Montnegre. Es comunica amb Sant Celoni per la carretera

local BV-5112 i amb Vallgorguina per una pista forestal. El nucli és centrat per l'**església parroquial de Sant Esteve d'Olzinelles**. Esmentada des del 1083 (*Vallis Ollofredis*) dins les terres dels Cabrera (el lloc consta des del 978 sota la forma *Elzinelles* i depengué inicialment del monestir de Sant Cugat del Vallès) fou unida des de 1421 a Sant Llorenç de Vilardell i les dues parròquies foren d'un sol rector. En altres textos d'èpoques posteriors apareix amb el nom d'*Oltzinelles*, *Olzinelles*, *Ulzinelles* o *Otzinelles*. El fogatge de 1360 ja contenia el nom de *parròquia de Sant Esteve d'Alzinelles*. Conserva alguns elements de la construcció romànica i la façana actual és del 1876; és d'una nau, dues capelles laterals (segle XVI) i campanar d'espadanya convertit en torre.

Les altituds màximes del terme s'assoleixen al sector de Montnegre, dins la Serralada Litoral. Al sud el terme és carenejat per diverses serres de morfologia arrodonida, com Pedra Miradora (360 m), turó de Rodís (378 m) i Montllorer (545 m), que envolten el sector per on transcorre part del nostre itinerari d'avui: **la Vall d'Olzinelles**.

Cultura i patrimoni

Diversos edificis mantenen un cert interès cultural i patrimonial dins del municipi. El primer lloc esmentat en el terme és el de **Pertegàs**, on hi hagué la **primitiva església i parròquia de Sant Martí de Pertegàs, al Parc de la Rectoria Vella**. El lloc de Pertegàs és documentat el 984 i el 990 i l'església de Sant Martí de Pertegàs el 1031 i el 1044 en el testament d'un tal Ricolf. Aquesta parròquia rural (al nord de la que havia d'esdevenir vila de Sant Celoni) resultà aviat insuficient i fou refeta i consagrada el 1106 pel bisbe Berenguer. L'església, d'origen romànic, es va ampliar considerablement en el segle XIV, però després de perdre la categoria de parròquia (1703) a favor de l'església bastida dins la vila, s'anà arruïnant i arribà a perdre l'advocació a Sant Martí (es trobava molt destruïda a mitjan segle XIX i fou bastida després, aprofitant-ne algunes parets, una capella sota l'advocació de **Sant Erasme**, com ara és coneguda). Les restes actuals corresponen a una part de la nau central, coberta amb volta de canó apuntat, i un finestral gòtic sobre el portal. Al seu costat es dreça el magnífic edifici de la **Rectoria Vella**, notable exemplar de gòtic civil, ara propietat de l'Ajuntament de Sant Celoni.

Parc de la Rectoria Vella. Un bell jardí envolta els edificis del nucli originari de la vila (Sant Martí de Pertegàs i la Rectoria Vella), convertint l'indret en un dels llocs més agradables de Sant Celoni. El jardí es va començar a traçar cap a 1920, quan la Rectoria Vella era un centre d'estiueig i va ser remodelat l'any 2000.

La Rectoria Vella era l'habitatge del rector i els sacerdots encarregats del culte a **Sant Martí de Pertegàs**. Es tracta d'un magnífic exemple de casal gòtic civil del segle XV,

de planta rectangular, gairebé quadrada, estructurada a l'entorn d'un pati central. Les galeries d'arcs conopials de maó del segon pis corresponen al segle XVI. Al primer pis del pati destaca un gran finestral tripartit amb esveltes columnes gòtiques. Actualment és la seu de diversos serveis municipals, i la planta baixa s'utilitza com a sala d'exposicions.

Sant Martí de Pertegàs

Passeig del Pertegàs. És un dels llocs més agradables i tranquils que trobem a Sant Celoni. Fa gairebé un quilòmetre i mig i és una via destinada a vianants i ciclistes que transcorre paral·lela a la riera de Pertegàs, afluent de la Tordera, i fa de límit natural entre el nucli urbà i l'entorn rural i forestal més proper, alhora que és un dels principals connectors biològics entre els massissos del Montseny i del Montnegre.

D'època romànica són **la capella de Sant Celoni i la capella de Sant Ponç**: Els senyors del Montseny, propietaris del territori que actualment ocupa el municipi, van fer construir en el segle XI una capella romànica dedicada a Sant Celdoni al peu del camí ral de Barcelona a Girona. Com que estava molt ben situada, en un lloc de pas obligat, al voltant de la capella es va formar el poble, el qual, amb el temps, va prendre el seu nom Sant Celoni. Se'n conserva l'absis semicircular, construït amb carreus tallats de granit, actualment a l'interior d'una casa que ha passat a ser de propietat municipal. Aquest mur és visible des de la plaça del Bestiar.

La capella de Sant Ponç és una capella romànica construïda tardanament, cap al segle XIII. Es troba a l'actual plaça Rafel Ferrer. Formava part de l'antic hospital de mesells o

leprosos de Sant Nicolau, extramurs. Té una sola nau, absis semicircular, contraforts a l'exterior i als murs hi ha pedres disposades en forma d'espina (*opus spicatum*).

L'Hospital Vell. L'Hospital de Sant Antoni, o de Pobres i Malalts, al carrer Major 51-53, conserva la casa de l'hospital i la capella. El primer té un gran portal d'arc de mig punt adovellat, amb un relleu a la part superior presentant la crucifixió. La capella, de l'any 1752, conserva un retaule barroc. Actualment és la seu de l'Oficina de Turisme de la vila.

Barri de la Força. La Força o muralla protegia el nucli primitiu, format a l'entorn de la capella de Sant Celdoni i el camí ral medieval. Ja apareix documentada l'any 1154. En el darrer quart del segle XIV s'hi van fer obres importants. Se'n conserven dues torres completes i restes d'una altra, i algunes parts del mur, en alguns casos, aprofitats com a façanes i parets de cases (per exemple, la façana de Can Mai Tanquis, a la plaça del Bestiar). El barri conserva cases del segle XVI amb portals i finestres de pedra. Algunes tenen inscripcions, com la del carrer Major, 161, on hi ha l'enclusa de ferrer dibuixada i la data: 1589. La Força de Sant Celoni està declarada bé cultural d'interès nacional.

Torre de La Força. El recinte emmurallat de la Força tenia aproximadament uns 37 m d'amplada i 135 d'allargada i estava encerclat per un vall o fossat (d'aquí el topònim del carrer de les Valls). Rehabilitada el 2009, té la base atalussada i s'hi pot accedir tant a dalt com a l'interior.

L'església parroquial de Sant Martí, començada l'any 1634 i inaugurada el 1703, presumeix de tenir un dels murals barrocs esgrafiats a la façana més grans d'Europa (daten de 1762). Aquesta extraordinària façana està coronada amb un capcer o capciró semicircular. La portalada es va esculpir amb marbre de Gualba. A l'absis central, hi ha una imatge de Sant Martí, treballada per l'escultor santceloní Lluís Montané Mollfulleda. L'edifici és l'element més emblemàtic del patrimoni arquitectònic santceloni.

Carrer Major. El poble va anar creixent al llarg del carrer Major seguint el traçat del camí ral medieval. Tant aquest carrer com la plaça de la Vila constitueixen el centre comercial de la vila i apleguen botigues i establiments de tradició centenària, que donen servei a la comarca natural del Baix Montseny. Al carrer Major hi ha la **Casa Soler de Vilardell**, edificada entre els segles XVII i XVIII. Té la façana ordenada simètricament amb obertures de pedra. En destaca el balcó, de ferro forjat i rajoles decorades. Era el casal dels barons de Vilardell, descendents d'en Soler, que va matar un drac llegendari amb la seva espasa de virtut. (1)

La plaça de la Vila és el centre de la vida santcelonina: mercat, festes i actes destacats, espai de trobada per excel·lència. Nucli representatiu de la vila, la plaça aplega alguns dels edificis més emblemàtics i rellevants.

Voltes. Les voltes o cases porticades, de tradició medieval, es van bastir entre els segles XV i XVI per arrecerar el mercat setmanal, documentat ja el 1157 davant la Força. A Can Bonsoms, a més, hi ha una bella finestra conopial lobulada del segle XVI.

L'Hotel Suís, a la Plaça de la Vila, era la casa pairal a Sant Celoni de la família Valls, construïda el 1886. Els Valls eren uns grans propietaris forestals del terme d'Olzinelles. L'edifici es compon de planta baixa, amb un gran pòrtic encarat a la plaça, i dos pisos resolts en rigorosa simetria classicista. Un frontó triangular, amb inscripcions i l'escut heràldic de la família Valls, corona la façana principal. Es va transformar en hotel el 1924.

Can Ramis, a la plaça de la Vila, fou el casal d'un dels batlles de la vila. Disposa de finestres ben esculpides del segle XVI. Cap a l'any 1950 es van fer unes importants reformes, tot conservant bona part dels elements originals, i afegint-n'hi d'altres, com la bella galeria d'arcs carpanells del segon pis, recuperada d'una casa de Barcelona. A la llinda principal destaca l'escut de la casa Ramis. Actualment alberga diversos serveis municipals, i la planta baixa s'utilitza com a sala d'exposicions.

L'Ajuntament. Elegant edifici noucentista construït el 1926 per l'arquitecte Josep Domènech Mansana. Té una estructura esglaonada, d'on sobresurt la torre central amb rellotge i campanar de ferro. El cos central se sosté sobre un sòlid pòrtic d'arcs rebaixats. Destaquen la decoració amb maons i els poderosos ràfecs de les teulades.

Ball de Gitanes. Dansa típica del Vallès, que a Sant Celoni té música, balls i vestuari propis. Documentat ja el 1767, es balla el diumenge de Carnaval a la plaça de la Vila. El 2000, amb motiu de la 20a ballada després de la recuperació del ball, Carles Colomo li va dedicar una escultura en aquesta plaça.

El Pont Trencat. Magnífic exemple d'arquitectura civil gòtica (segles XIV o XV) que permetia travessar la Tordera tot seguint l'antiga Via Augusta o Camí Ral. Originàriament el pont disposava de dos ulls, però al 1811, durant la Guerra del Francès, va ser destruïda una de les seves arcades amb la finalitat de dificultar el pas de les tropes napoleòniques invasores. El 2003 es va restaurar mitjançant una estructura metàl·lica d'acer que evoca la forma original, i que ha estat objecte de diversos premis nacionals i internacionals.

Llegenda de Sant Celoni (1)

El Drac de Sant Celoni

Hi havia un temps en què un drac es dedicava a atemorir la gent, menjar ramats, segrestar donzelles, etc... Fins que, ja fart, el poble va anar al castell de Vilardell, terme de Sant Celoni, a demanar al cavaller Soler de Vilardell que acabés amb la bèstia. El bon cavaller ho consulta a diferents persones doctes i assenyades. Totes l'animen a dur aquella gesta heroica. Ell ho va meditar molt fins que per la vigília de la festa de Sant Martí arribà un captaire vellet, que li pidola un mos de pa per l'amor a Déu. Bo i compassiu com és, entra a buscar-li un panet que s'acabava de coure i era encara calent i olorós del forn. De retorn no troba ningú, l'únic que hi ha és una espasa refulgent com el sol. En Soler l'agafa, la desembeina i comprova el seu bon tremp, tallant d'un sol cop el tronc d'una alzina ben gruixuda. Ben decidit, se'n va a descansar i de bon matí, al cant del gall, en Soler surt en direcció a l'església de Sant Martí de Pertegàs. Agenollat, demana el perdó dels seus pecats, assisteix devotament a la santa missa i prega a Santa Maria i Sant Martí que l'ajudin en aquella tasca tan arriscada i perillosa que anava a emprendre. Armat ja amb l'escut, que de tan brillant semblava un espill, vol provar novament el tremp i la força de l'espasa. Amb un cop sec, parteix en dos trossos una roca grossa que hi havia a la vora del camí. La gran multitud que l'envolta i ha anat a acompanyar-lo l'encoratja amb aquest crit unànime que surt de totes les boques:

Espasa valerosa.
Braç de cavaller,
partiràs la roca
i el drac també.

El cavaller va a cercar el drac i aviat se senten els bramuls esfereïdors de la fera. Quan es troben, el drac obre la seva boca enorme per devorar-lo, oportunitat que va saber aprofitar el cavaller per clavar-li l'espasa coll endins, fins al puny. El drac cau ferit de mort i llança uns udols esgarrifosos en la seva agonia. En Soler retorna victoriós a la vila, on és rebut joiosament per tot el poble, enmig d'un repicar festiu de les campanes de la parròquia.

Però greu dissort! A l'alçar l'espasa per celebrar la victòria la sang de la fulla li va regalimar fins al braç i el va emmetzinar. El pobre cavaller va ser enterrat a l'ermita de Sant Martí de Pertegàs. Després se li van fer uns funerals tan solemnes com ell es mereixia. I fou enterrat en un sepulcre de pedra picada.

El drac de Sant Celoni

EL PASSEIG DEL PERTEGÀS (Sant Celoni)

Passegem per la verneda, el bosc de ribera en galeria que ressegueix el riu.

El bosc de ribera, fonts, mines d'aigua i una col·lecció d'arbres molt especial són alguns tresors per descobrir al llarg d'aquesta passejada.

Distància 1.350 m. // Durada (caminant a 3 km/h) 27 min. // Dificultat Baixa // Senyalització bidireccional de la ronda Tordera-Pertegàs.

Aquesta passejada ressegueix la riera de Pertegàs des del Parc d'activitats del Pertegàs fins al barri de les Borrelles. L'itinerari transcorre íntegrament per una via marcada per a vianants i ciclistes i si es fa complet té uns 1.350 m.

Per accedir al passeig ens dirigirem al **Parc de la Rectoria Vella** i baixarem fins al corriol que ressegueix la riera. Si decidim fer l'itinerari sencer, agafarem el camí a l'esquerra que ens portarà fins el **Parc d'activitats del Pertegàs** i tornarem enrere pel camí que coincideix amb l'antic camí de Santa Mònica. Al principi, hi trobarem acàcies, pollancre, verns i plàtans. Un gran pollancre, amb el tronc recargolat, marca l'entrada al **Parc de la Rectoria Vella**. Al parc també hi trobarem quatre lledoners, un d'ells

catalogat per les seves dimensions, i una bona colla de saücs. En aquest punt, el parc infantil arriba pràcticament a tocar de l'aigua de la riera, en una extensa zona de plàtans.

Un cop sobrepassada l'Escola Bressol municipal, trobem les **basses de la Mina de Can Matas** sota dos grans desmais que marca l'inici del passeig del Pertegàs pròpiament dit, i on podem veure carpins vermells, crancs americans i espiadimonis, aturant-se sobre el lliri groc. Des d'aquí i fins el **pont del Pallerola**, la riera transcorre mansa i endreçada, i hi trobem el roserar, amb estornells i tórtres.

A partir del pont del Pallerola, el passeig ens ofereix una rambla de lledoners que els escolars del municipi van plantar fa vint anys, i una bona colla de sòfores, arbres exòtics d'origen asiàtic. Quan floreixen, s'omplen d'abelles i borinots. La riera, al seu torn, mostra a estones claps de verns i salzes, i a estones es mostra embardissada.

S'arriba als **Quatre Ponts**, que permeten travessar la via del tren. La riera fa en aquest punt un petit gorg, on podríem trobar, amb paciència, fins i tot alguna petita serp d'aigua. El breu tram que hi ha entre els Quatre Ponts i el pont següent, el de l'antiga carretera de Gualba mostra el Pertegàs més salvatge, amb magnífiques mostres de verns, bogues i saücs pudents.

Ens trobem al **barri de les Borrelles**, i l'espai adjacent a la riera l'ocupa un petit **parc infantil** que marca el final de l'itinerari. Si es vol, es pot creuar l'antiga carretera de Gualba i continuar resseguint el Pertegàs al llarg del passeig de Francesc Fulla Xumbo, fins a la carretera C-35 (uns 250 metres) o més enllà, fins a la desembocadura amb la Tordera (uns 320 metres més).

73^a Sortida del Cicle «Coneguem Catalunya» 6 d'octubre de 2019

LA VALL D'OLZINELLES (Vallès Oriental) Parc del Montnegre i el Corredor

Aquest itinerari circular s'introdueix a la vall d'Olzinelles partint de can Draper (143 m) i segueix la riera fins a l'ermita de Sant Esteve d'Olzinelles (245 m). Després travessa la riera, penetra pel sot de les Mines, s'enfila als Quatre Camins i assoleix el punt més alt del recorregut (320 m) a la bifurcació amb el camí del sot de Bocs, per començar el descens cap al sot de la Remor (170 m) fins a retornar a can Draper. Itinerari senyalitzat amb marques en blanc i verd (SL-C 79)

Horari aproximat que inclou breus minuts d'aturades.

Parcial Total

00:00 00:00 Inici de la caminada al costat mateix de **Can Draper**, una imponent casa pairal situada a l'entrada de la vall, a prop de Sant Celoni. La casa, construïda el 1860, és un bon exemplar de la típica masia del segle XIX. En una de les parets s'hi poden veure representats, en rajoles, alguns oficis típics del bosc. Un plafó del Parc Natural del Montnegre i el Corredor informa sobre la ruta de la vall d'Olzinelles. Des del **roure de**

Can Draper -un espectacular exemplar de prop de 20 m d'alçària- el camí s'endinsa a la vall rumb al sud.

00:05 00:05 Ens desviem en un trencall a la dreta per anar a visitar el **pou de glaç** de Can Draper. La construcció de pedra, de planta circular, està documentada des de l'any 1771. Es tracta d'un pou de glaç que antigament servia per conservar el gel durant tot l'any. El soterrament feia que la instal·lació romangués a baixa temperatura i així l'aigua congelada podia mantenir-se en aquest estat fins a l'estiu, quan es transportava a les ciutats per utilitzar-se. Un dels testimonis de l'activitat de la zona en èpoques passades.

00:10 00:15 Tornem al sender per resseguir la vall, amb la riera d'Olzinelles a la nostra esquerra. La riera neix sota el cim del Montllorer (558 m) i recull les aigües dels múltiples sots d'aquesta raconada del Montnegre humida i fresca.

00:25 00:40 Al PK 1,7 creuem la carretera que comunica Sant

Celoni amb Olzinelles. Un fantàstic bosc de ribera format per pollancre, plataners, àlbers i verns ens acompanyarà durant una bona estona. En el curs de la riera observem unes antigues rescloses que permetien el desviament d'aigua cap als recs i les basses properes.

00:35 01:15 Al PK 3,6 tornem a trobar la carretera d'Olzinelles. Al costat d'aquest punt hi ha una **zona de descans** a l'entorn de la **font de la Pega**, a la vora de la qual hi ha les basses i l'**alzina de la Pega**, segons diuen la més alta de Catalunya, de 35 m d'alçària. També podem veure, al marge superior de l'inici del camí d'ús privat de la casa de can Valls, els antics **forns de la Pega** (s.IX), tres grans recipients de forma oval de 2 m

d'alçària, un altre dels testimonis d'una activitat que es va dur a terme a la vall durant anys.

(Segons referències de l'*Inventari del Patrimoni Arquitectònic*, Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, són espais tancats en forma de

semiesfera, fets de fang, amb una obertura lateral per posar el material dins. Situats l'un al costat de l'altre, aquí n'hi ha tres. Aquests forns eren utilitzats per a fondre les pegues dels arbres amb les quals feien el material inflamable que utilitzaven per a enllumenat i impermeabilitzar vaixells. D'aquests forns encara se'n troben en els nostres boscos).

00:25 01:40 Després d'uns minuts aprofitats per visitar l'entorn, recuperem l'itinerari en el punt on l'havíem deixat al PK 3,6 per continuar amunt per un corriol al marge dret de la carretera (sender SL-C 79) en direcció a la font del Rector.

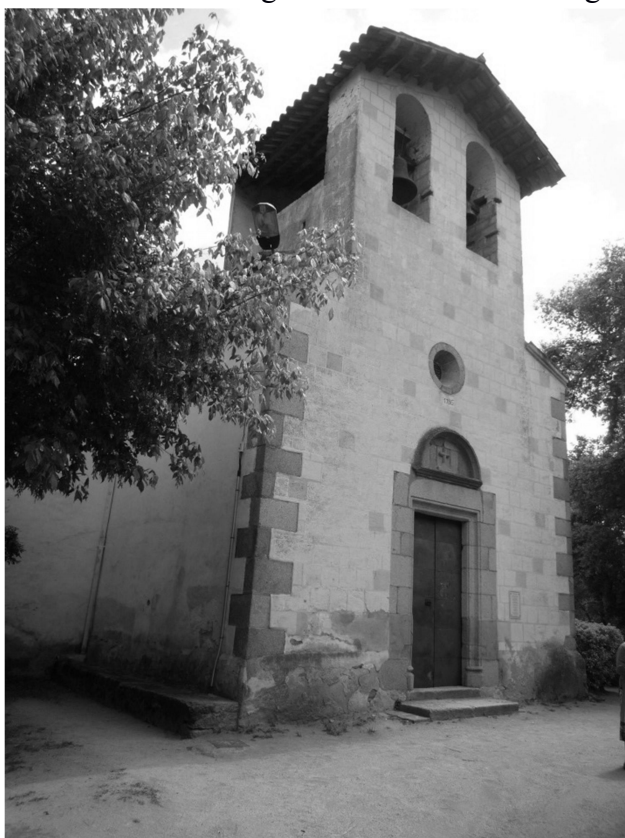
00:10 01:50 **Font del Rector**, un lloc ombrívol rodejat d'arbres de ribera sobre el qual es troba el conjunt la parròquia de Sant Esteve d'Olzinelles (un frondós indret per reposar-hi uns breus minuts abans d'assolir la parròquia de Sant Esteve).

00:10 02:00 **Església de Sant Esteve d'Olzinelles**. Enlairada sobre la vall,

l'església ja apareix documentada l'any 1083 però reformada en èpoques posteriors. L'aspecte actual correspon al segle XVI. El conjunt comprèn també el cementiri, davant l'església, i la rectoria, un bell edifici adossat a l'església i bastit entre els segles XVI i XVII. Un breu descans per visitar tot el conjunt (visita concertada amb els masovers).

00:15 02:15 Deixem aquest indret. Per continuar l'itinerari cal baixar fins a la carretera propera, la seguim amunt, passem de llarg la font de la Rectoria i uns metres més enllà baixem per un prat i seguint el sender local SL-C 79 travessem la riera. Després de travessar la riera d'Olzinelles, cal seguir a l'esquerra pel camí que voreja els camps del quintà de can Valls, com ara **el roure del Quintà**.

00:15 02:30 **Cruïlla**. En aquest punt ens desviem una mica del nostre itinerari per agafar a mà esquerra el camí que porta a can Valls i que passa pel conjunt de la **bassa de l'Aranyal**, un indret

encantador on hi ha **alineats 26 plàtans monumentals** i on es pot observar bona part del sistema de recollida i emmagatzematge d'aigua. Reculem i tornem a la cruïlla.

00:10 02:40 **Cruïlla**. Reprenem el nostre itinerari, que marxa per la dreta, cap al **pont de l'Aranyal**. Els arbres de ribera de la primera meitat del camí són substituïts per exemplars magnífics de sureres, acompanyats d'algun roure disseminat, durant la segona meitat de l'excursió. Pel camí trobarem la cruïlla de la font de l'Aranyal i diversos arbres d'interès local: el **cedre de can Valls** (més de 20 m alçària), els **plàtans i el faig del pont de l'Aranyal**.

00:05 02:45 Pont de l'Aranyal. Un cop es travessa el pont, cal agafar el camí que s'endinsa pel **sot de les Mines**.

00:10 02:55 Trencall **Pla de les Mines**. Desviament a l'esquerra que s'enfila, fent alguna ziga-zaga, en direcció a Quatre Camins.

00:11 03:06 **Quatre Camins**. Cal continuar recte per un camí que inicia un petit descens i, una mica més enllà, torna a pujar.

00:14 03:20 **Bifurcació** amb el camí del **sot de Bocs**, on s'assoleix el punt més alt del recorregut (320 m). Aquí s'agafa el camí de l'esquerra i comença el descens cap al **sot de la Remor**.

00:50 04:10 Per aquí transcorre un torrent que desemboca a la riera d'Olzinelles poc abans de can Draper. A la seva capçalera s'hi explota la sureda, i a les part més frescals hi creixen restes de plantacions de pins en antigues feixes. El camí baixa decidit fent algunes esses, primer per la dreta del sot de la Remor i després per dins el sot, deixant a banda i banda algunes pistes de desembosc. Quan apareixen els camps i les plantacions de la part baixa de la vall, cal continuar a la dreta, travessar el torrent del sot

de la Remor i continuar pel camí principal fins a la casa de can Draper, havent completat així una ruta circular.

Final d'itinerari.

Parc del Montnegre i el Corredor

La Vall d'Oizinelles

Durada: 3 h i 30 min
 Dificultat: Excursió llarga i agradable per camins amples i corriols de pendent suau.

Comentari: Exclouït per a vianants i recomanable per a tots els públics.

Localitat	Longitud (en minuts)	Alçada
Can Draper	0	150
Punt Ca l'Alzina Vell	49	183
Pi Inàlpe	84	215
Sant Esteve	94	240
Roure Quinta	102	235
Punt Aranyal	100	233
Pla Mines	113	245
Quatre Camins	126	302
Sot Remor/Bocs	150	320
Sot Remor/baix	185	150
Can Draper	200	150

Per a l'itinerari s'introdueix a la vall d'Oizinelles seguint la riera fins a l'ermita de Sant Esteve d'Oizinelles. Després travessa la riera, penetra pel sot de les Mines, s'enfila als Quatre Camins i retorna a can Draper pel sot de la Remor. Al llarg del camí es troben plafons informatius dels diferents elements d'interès. En cas de cansament, des de Sant Esteve es pot tornar enrere tot desfilant el camí.

Ajuntament de Sant Celoni
 Diputació de Barcelona xarxa de municipis
 acesa abertij

Un record per a Joaquim Ruyra (1858-1939), narrador i prosista

Alzines, roures, plàtans, pins o avellaners. Són alguns dels molts arbres que creixen a la vall d'Olzinelles, un dels racons naturals més atractius del Parc del Montnegre i el Corredor. Sota l'ombra de les seves branques és fàcil recordar les paraules de l'escriptor Joaquim Ruyra quan lloava la bellesa dels boscos del Montnegre en els seus escrits. Malauradament, però, no tot fou bellesa i serenor davant el paisatge boscós del Montnegre el que inspirà l'autor, un paisatge que avui hem pogut conèixer i gaudir ben de prop en la nostra Caminada de Coneguem Catalunya. Vegem què escrivia l'agost de 1903 davant l'espectacle desolador d'una bona part del Montnegre.

D'una de les seves Proses Literàries, ENTRE FLAMES, recollim la intitolada «*La selva morta*», on narra els efectes de l'espantós cataclisme per l'incendi que es visqué a Catalunya (1903), tant per la seva violència com per la seva extensió, que convertí en un infern part de les Gavarres, la Selva, l'Empordà i la gran serralada de la Mare de Déu dels Àngels, i afectà també la vall boscosa del Montnegre, d'on Ruyra era propietari de masos i boscos. Llegim-ne alguns fragments:

»Vaig pujar a Montnegre el dia 20 d'agost, vuit dies després del sinistre. En el silenci forçós de la tartana, durant la seva lenta marxa, em venien a la memòria els records tràgics de la meua vida: guerres, aiguats, borrasques passionals, malalties, perillous viatges marítims... Quina novel·la més terrible! ¿Era jo mateix el que havia passat aquelles vicissituds? I ara, a les meves velleses, aquell incendi?

Quins efectes hauria causat? Quan vaig eixir de Montnegre, un mes enrera, totes les expectatives eren bones. Deixava, davant de les cases dels masos, grans estibes de suro pelat formant amples i alts muradals de pannes superposades; belles pannes, grogues com un or pel dessota i de dorsos aspres i escatosos com els dels monstres marins. Exhalaven una oloreta suau, semblant a la de fulles de rosa seques... Quasi recava de vendre-les per un grapat de diners. Però, en girar la vista cap a la pomposa selva, veia una promesa de renovació per a cada any; i la recança s'esvaïa, i un somriure intern oratjava el meu cor. ¿Qui m'havia de dir que eren il·lusions enganyadores?

Com que tenia notícies de la magnitud del sinistre, tot pujant ara camins enllà imaginava els seus efectes. Els rusquers -pensava jo- estaran convertits en grans piles de cendra i de pannes carbonitzades i la selva presentarà un aspecte imponent d'enormes arbres negres i mutilats i de branques tombades, fumejant encara ací i allà. Suava d'angúnia imaginant-ho'.

Doncs, bé, la visió de la realitat fou molt diferent de la imaginada, i més depriment i aclaparadora. Quan vaig presenciar-la, l'ànima se m'encongí tremolant. No res de masses enormes, no res de grandiositat. De les belles estibes de suro, no n'havia restat cap pila de cendra ni de ruscots cremats; no res, no cap desferra; la vacuïtat. El vent s'havia endut els impalpables residus de la combustió. L'erm on havien descansat les riques pannes era un planell ras i d'una grisor uniforme. I la selva? També era

vàcua i silenciosa. Cap remor de fullareda, cap espinguet d'ocell, cap moviment. Els arbres, negres, ensutjats, sense rama, sense balums, clars, desnerits, s'aixecaven com espectres sobre una terra llisa i cendrosa, en la qual la solellada es fonia en una ombrosa tristor. Els predis veïns, ja no separats per les múltiples ondulacions de la fronda, semblaven a tocar. Es diria que àdhuc l'extensió territorial havia minvat. No hi havia ja enlloc cap fumera. Tot era apagat, apagat de foc i apagat també d'alegria i de vida. (...)»

Joaquim Ruyra, *La selva morta*, 1903.

Per acabar aquest espai dedicat a Joaquim Ruyra, i també extret d' ENTRE FLAMES, afegim un curts fragments de «*Germanor catalana*», on per sorpresa nostra, tot buscant informació, vam veure aparèixer el nom de Vilanova i la Geltrú...!

«*Ara que el noble excursionisme català està preparant un gran festival per auxiliar els damnificats montnegrins que tant m'interessen, no puc menys que avançar-me a saludar-lo i aplaudir-lo.*»

«*Totes les víctimes commouen els nostres sentiments caritatius; però poques són més innocents i simpàtiques que les del paorós incendi de les Gavarres. Elles no havien intentat perilloses aventures de viatge ni de guerra, ni havien deixat la sagrada llar per acudir a llocs de platxèria. Romanien pacíficament en llurs cases familiars, en la terra que la suor de llur front havia fet productiva, enmig d'una naturalesa idil·lica i salvatge. Allà el gegant del foc (...) tot ho devastà (...) i voltats arreu de la visió aclaparadora d'una selva morta: ¿què havien de fer sinó fugir amb llur fillada, empobrits i desesperats, si la caritat catalana, sempre alerta, no acudia ràpidament a emparar-los?*»

«*Ho va fent. Catalunya, caritativa amb tothom, se sent obligada a ésser-ho més encesament amb els fills de la seva pròpia sang. De tots els indrets van responent a la meva crida. Un poble mariner, Sant Pol, fou un dels primers a acudir-hi, amb un generós entusiasme que no puc recordar sense que em vinguin llàgrimes als ulls. Després altres i altres han respost ací i allà: ahir la meva Blanes, avui Vilanova i Geltrú... i entitats i corporacions i particulars... En veure aquest comportament em sento orgullós de la meva raça, oblidat la desgràcia que m'ha despullat de gran part del meu patrimoni i em lliuro a un dolç embriac d'alegria(...).*»

Joaquim Ruyra, *Germanorcatalana*, 1903

Bibliografia:

www.santceloni.cat/turisme

<https://ca.wikipedia.org> > wiki > Sant Celoni

Guia de rutes literàries per la Xarxa de Parcs Naturals, Diputació de Barcelona, octubre de 2007.

Revista Vèrtex n.282, gener-febrer 2019. *La placidesa del Montnegre*.
<http://senders.feec.at>(SL-C 79)

Gran Geografia Comarcal de Catalunya, vol. 6, Vallès occidental/Vallès oriental/Maresme, de l'Enciclopèdia catalana S.A. 1^a ed. maig del 1982.

Joaquim Ruyra, dins Obres completes, Editorial Selecta, Biblioteca Perenne, núm. 19, Volum 10.

Fitxa de la Diputació de Barcelona. *Parc del Montnegre i el Corredor. La Vall d'Olzinelles, Descobrim Sant Celoni (1). Excursions senyalitzades.*

Notes:

Portada: Dibuix de Josep M. Also

Fotografies de: Lurdes Campins, Blanca Forgas

La preparació d'aquesta 73 a sortida ha estat realitzada per membres de la Secció de Cultura de l'AE Talaia.

